

Wad Werelderfgoed? Wat vindt u?

Deze brochure bevat informatie over de mogelijke voordracht van de Waddenzee als UNESCO Werelderfgoed.

Wad Werelderfgoed?

De Waddenzee is met het grootste aantal aaneengesloten droogvallende wadplaten en de omvangrijke populatie vogelsoorten één van de belangrijkste zeenatuurgebieden ter wereld. Genoeg reden voor Nederland, Duitsland en Denemarken om de Waddenzee voor te dragen voor plaatsing op de Werelderfgoedlijst van UNESCO. Op die lijst staan wereldwijd al ruim 150 unieke natuurgebieden, beoordeeld door internationale deskundigen. Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en zijn collega's in Duitsland en Denemarken spraken al tijdens de regeringsconferentie in 2001 af, te zullen streven naar een gezamenlijke voordracht. Tijdens de Waddenzee Conferentie op Schiermonnikoog in 2005 willen de drie landen hierover een besluit nemen, op basis van het vastgestelde draagvlak onder bewoners, gebruikers en beheerders van het gebied.

Wat vindt u?

In het voorjaar van 2004 heeft het Ministerie van LNV samen met de Waddengemeenten enkele informatiebijeenkomsten georganiseerd op alle Nederlandse Waddeneilanden. Tijdens deze bijeenkomsten werd een korte introductiefilm vertoond, waarin voor- en tegenstanders hun mening gaven en waarin de ervaringen van Werelderfgoed De Beemster werden verteld. Aansluitend konden aanwezigen vragen stellen aan deskundigen van UNESCO, het Ministerie van LNV en de gemeente Beemster.

Veelgehoorde vragen waren, onder andere: 'Wat zijn de spelregels van UNESCO?' 'Leidt erkenning als Werelderfgoed tot extra regelgeving?' 'Wat maakt de Waddenzee nu precies zo uniek, dat hij voor plaatsing op de Werelderfgoedlijst in aanmerking komt?' en 'Wat hebben wij als bewoners eraan dat de Waddenzee Werelderfgoed wordt?' In deze brochure vindt u de antwoorden op deze en andere vragen en leest u hoe het beslissingstraject er verder uitziet.

De zorg voor de natuur ligt in de handen van ons, mensen. Het bewaren van de unieke waarden van de Waddenzee voor de generaties na ons, is de verantwoordelijkheid van ons, bewoners, gebruikers en beheerders van het Wad. Wat is verbruikt, komt niet meer terug.

Informatiebijeenkomst in het gemeentehuis van Texel.

Beslissingen in de tijd

December 2004: Beslissing gemeenten over draagvlak.

November 2005: Regeringsconferentie Schiermonnikoog.

Februari 2006: Deadline voor het inleveren van de voordracht bij het Werelderfgoedcentrum te Parijs.

Maart 2006: Het Werelderfgoedcentrum kijkt de voordracht na op volledigheid en stuurt het dan door naar de adviesorganen.

Juni 2006: Start beoordeling van de voordracht door de adviesorganen.

Februari 2007: De beoordeling van het adviesorgaan gaat naar het Werelderfgoedcentrum.

Juni 2007: Beoordeling van de voordracht aan de hand van het advies door het Werelderfgoedcomité

Heeft u invloed?

Raken wij als bewoners en gebruikers van de Wadden onze invloed kwijt op wat er in ons woon-, werk- en leefgebied gebeurt? Zijn er afspraken te maken over de plaatsing van de Waddenzee op de Werelderfgoedlijst? Begrijpelijke vragen, die veel gesteld worden.

Belangrijke informatie over de waarden en de huidige stand van zaken in wet- en regelgeving en alles wat met het Waddengebied, zijn bewoners en gebruikers te maken heeft, wordt precies omschreven in een op te stellen voordrachtdossier; dus ook de activiteiten die er nu plaatsvinden, de eventuele bedreigingen

en de huidige en toekomstige ontwikkelingen, waaronder ook de mogelijke gasboringen. Zo'n dossier moet worden opgesteld om te komen tot een officiële voordracht.

Eventuele bedenkingen van bewoners en gebruikers kunnen worden vastgelegd in een convenant, zoals dat ook bij onze oosterburen in Schleswig-Holstein is opgesteld. Daarin kan bijvoorbeeld komen te staan dat traditioneel gebruik van de Waddenzee en de ontwikkeling van toerisme niet beperkt mogen worden door een eventuele Werelderfgoedstatus, mits er uiteraard geen schade wordt aangebracht aan de unieke waarden van het gebied.

Hoe vindt de draagvlakpeiling plaats?

Achttien Waddengemeenten gaan vóór 1 januari 2005 kijken of de voordracht op voldoende steun kan rekenen bij hun bewoners en bestuurders. De vraag is dus: "Wad Werelderfgoed? Wat vindt u?" Uw stem is van belang! De draagvlakpeiling op de Waddeneilanden vindt plaats tijdens onderstaande raads- of commissievergaderingen:

- 5 oktober 2004 Terschelling
- 11 oktober 2004 Vlieland
- 25 oktober 2004 Ameland
- 26 oktober 2004 Schiermonnikoog
- 1 november 2004 Texel

Plaatsing op de Werelderfgoedlijst ondersteunt het instandhouden van de specifieke identiteit van de Waddenzee.

De Werelderfgoedstatus heeft nadrukkelijk oog voor de mensen en de activiteiten, die in het gebied plaatsvinden.

Wereldwijde erkenning voor jarenlange zorg

Wat houdt plaatsing op de Werelderfgoedlijst in?

Plaatsing op de Werelderfgoedlijst is zeer bijzonder. Sinds 1970 zijn er slechts een kleine 800 monumenten, natuurgebieden en/of cultuurlandschappen op geplaatst, verspreid over de hele wereld. Plaatsing op de Werelderfgoedlijst betekent wereldwijde erkenning. In dit geval zou het ook grote waardering betekenen voor de manier waarop bewoners en gebruikers geleefd en gewerkt hebben met de Waddenzee. Plaatsing op de lijst ondersteunt het instandhouden van de specifieke identiteit van de Waddenzee en zorgt voor een blijvende betrokkenheid en verdere ontwikkelingsmogelijkheden van de eigen woon- en leefomgeving. Er ontstaan ook interessante kansen voor het verder ontwikkelen van streekproducten of van specifieke vormen van toerisme, wat kan bijdragen aan de lokale en regionale economie.

Leidt erkenning als Werelderfgoed tot extra regelgeving?

Een erkenning als Werelderfgoed heeft géén gevolgen voor de regelgeving in en om de Waddenzee. UNESCO stelt namelijk geen extra regels of wetten. Wat nu is toegestaan, blijft dan ook toegestaan. En wat nu niet mag, mag ook straks niet. Het beleid van gemeenten, provincies en het rijk blijven de regelgeving in en om de Waddenzee zélf bepalen. Uiteraard is het wel van belang dat de 'uitzonderlijke universele waarde', waarvoor het gebied zijn erkenning heeft gekregen, behouden blijft. De exclusieve Werelderfgoedstatus heeft altijd nadrukkelijk oog voor de mensen en de activiteiten die in het gebied plaatsvinden.

Wat heb ik als bewoner aan de Werelderfgoedstatus?

Als bewoner zult u niet direct iets merken van een Werelderfgoedstatus. In de praktijk blijkt, dat de meeste locaties over de hele wereld bekender zijn geworden, met name bij geïnteresseerde cultuur- en natuurtoeristen. De wereldwijde waardering wordt via persberichten bekend gemaakt. Mede hierdoor zal de Waddenzee waarschijnlijk vaker worden genoemd in internationale natuur- en reisboeken. Dit leidt tot meer internationale bekendheid van het gebied en kan bijdragen aan gerichte investeringen in de regionale en lokale economie.

De Waddenzee is het grootste en belangrijkste kust-getijdewetland van Europa.

Naar schatting tien miljoen vogels maken jaarlijks gebruik van de Waddenzee.

Waddenzee: uniek en onvervangbaar

Eigendom van iedereen

Een Werelderfgoed is een historisch gebouw, een cultuurlandschap of een gebied met natuur- en/of cultuurhistorische waarden, dat uniek is in de wereld. De UNESCO zegt daarover zelf: 'Een Werelderfgoed heeft een uitzonderlijke universele waarde, is uniek en onvervangbaar en is te beschouwen als eigendom van de hele wereld.'

Geen andere omschrijving past de Waddenzee beter. Slikplaten, vogels en zeehonden die het gebied zo kenmerken; bewoners en gebruikers die zich inzetten voor behoud van alle rijkdom die de Waddenzee biedt; toeristen en natuurliefhebbers die dagelijks kunnen genieten van al het natuurschoon.

Een plaats op de Werelderfgoedlijst is dan ook niet meer dan logisch. Het gebied heeft unieke kenmerken, is goed beschermd

en beschikt over een grensoverschrijdend (Nederland, Duitsland en Denemarken) beheerplan. De Waddenzee komt daarmee in principe in aanmerking voor plaatsing op de Werelderfgoedlijst.

Wat maakt de Waddenzee zo uniek en onvervangbaar?

- De Waddenzee is een groot, aaneengesloten gebied, dat zich uitstrekt over zo'n 8.000 vierkante kilometer, van Den Helder in Nederland, langs de kusten van Noord-Duitsland tot aan het Deense Esbjerg.
- De Waddenzee is het grootste en belangrijkste kust-getijdewetland van Europa.
- De Wadden zijn van uitzonderlijke internationale betekenis, door de aanwezigheid van tientallen soorten trekvogels, die daar langskomen. Ook broedvogels, zoals de grote stern of de lepelaar vinden hier hun plek. Naar schatting tien miljoen

vogels maken jaarlijks gebruik van dit gebied. Sommige vogelsoorten verblijven er het hele jaar, andere komen er alleen om te broeden of te overwinteren of ze zijn op doortrek.

- De Waddenzee is een belangrijke kraamkamer voor vissen. Er floreert een rijke bodemfauna die onder andere een diversiteit aan schelpdieren bevat en het gebied is van levensbelang voor zeezoogdieren, zoals zeehonden en bruinvissen.
- Het getijdengebied kenmerkt zich door mossel- en kokkelbanken, Sabellaria-riffen en zeegrasvelden.
- Kwelders bieden ganzen en eenden voedselrijkdom.
- Stranden en duinen zorgen voor een natuurlijke dynamiek, in combinatie met de kustwateren.
- Er is een sterke ecologische en landschappelijke relatie tussen de Waddenzee en het landelijke gebied er omheen.
- Het is goed zichtbaar hoe de mens in de loop der jaren het landschap aan het Wad mede heeft gevormd.

Van de in totaal 788 Werelderfgoederen in de wereld hebben er 154 betrekking op het natuurlijk erfgoed, waaronder de Grand Canyon.

In Nederland heeft UNESCO tot nu toe zes Werelderfgoederen aangewezen; de Waddenzee zou nummer zeven kunnen worden.

Werelderfgoed

De Werelderfgoedlijst telt uitsluitend internationaal belangrijke monumenten, cultuurlandschappen of natuurgebieden. Van de in totaal 788 Werelderfgoederen in de wereld hebben er 154 betrekking op het natuurlijk erfgoed, gelegen in 134 landen elders in de wereld. In Nederland heeft UNESCO tot nog toe zes Werelderfgoederen aangewezen. Het vroegere eiland in de Zuiderzee Schokland, dat nu in de Noordoostpolder is komen te liggen (geplaatst 1995), de 19de-eeuwse militaire waterlinie 'De Stelling van Amsterdam' (met een lengte van 137 km, lopend van Edam langs Haarlem tot aan Muiden, 1996), het wereldberoemde complex van 18de- en 19de-eeuwse poldermolens van Kinderdijk (1997), de grote 17de-

eeuwse droogmakerij van De Beemster (1999), het vroeg 20ste-eeuwse Woudagemaal (1998), een nog steeds in gebruik zijnd stoomgemaal bij Lemmer, het grootste ter wereld, en in 2000 een huis uit de jaren '20 van de vorige eeuw, dat wereldwijd grote invloed heeft gekregen op de moderne architectuur, het Rietveld Schröderhuis in Utrecht, gebouwd naar ontwerp van de architect Rietveld voor diens opdrachtgeefster, Mw. Schröder-Schräder'. Op de Antillen staat de historische binnenstad van Willemstad (Curaçao) op de lijst.

Werelderfgoed Conventie

De term Werelderfgoed komt uit de Overeenkomst inzake het Werelderfgoed, zoals die in 1972 door UNESCO is opgesteld. Doel van de overeenkomst is, dat wereldwijd cultureel en natuurlijk erfgoed, van uitzonderlijke en universele betekenis voor de geschiedenis van de aarde en zijn bewoners, in kaart gebracht wordt en voor de toekomst bewaard blijft. Nederland is deze overeenkomst in 1992 aangegaan. Meer dan 175 landen zijn inmiddels aangesloten.

UNESCO zegt: 'Als wereldburgers zijn we gezamenlijk verantwoordelijk voor het behoud van onze cultuur en natuur. We doen dat voor onszelf, voor elkaar, voor de volgende generaties en voor de hele wereld.' Naast het bijhouden van een lijst met monumenten en gebieden van uitzonderlijke waarde, probeert UNESCO het behoud van de Werelderfgoederen te bevorderen door een nauwere samenwerking tussen de landen te stimuleren.

Florence geldt als een van de belangrijkste cultuursteden van Europa.

The Great Barrier Reef in Australië is een voorbeeld van een uniek en beschermd zeegebied, waar wonen, werken en recreëren samengaan.

Vijf voorbeelden van een Werelderfgoed

Florence

Het historische centrum van de Italiaanse stad Florence telt circa 500.000 inwoners. De stad was eens de bakermat van de Renaissance en daarmee van grote invloed op de Westerse kunst- en cultuurgeschiedenis. Florence geldt als een van de bekendste cultuursteden van Europa. Een ieder die deze stad bezoekt, kan met eigen ogen zien, dat het dagelijkse leven van wonen, werken en verpozing sinds de plaatsing in 1982 op de Werelderfgoedlijst gewoon door is blijven gaan.

Dorset en East Devon

De kust van Dorset en East Devon in Zuid-Engeland is één van de belangrijkste archeologische vindplaatsen ter wereld. Het gebied

met kliffen en rivierdalen vertoont een unieke combinatie van wereldberoemde kenmerken en brengt 185 miljoen jaar geologische tijd in beeld. Dit alles speelt zich af een onbedorven en toegankelijk gebied dat beschermd en beheerd wordt met het oog op behoud, educatie en toegankelijkheid voor het publiek.

De Beemster

De 17-eeuwse droogmakerij de Beemster ligt in het groene, agrarische hart van Noord-Holland. Het gebied kwam in 1999 op voorstel van Nederland op de Werelderfgoedlijst, vanwege de bijzondere verkaveling, die geheel intact is gebleven. Het rijke verleden speelt er een grote rol en vormt de basis voor economische en toeristische activiteiten en promotie

van streekproducten, zoals Beemsterkaas. Het gebied is open en toegankelijk en zoals vroeger volledig agrarisch in gebruik gebleven.

Great Barrier Reef

The Great Barrier Reef, het grootste rif ter wereld, kwam in 1981 op de Werelderfgoedlijst. Het bestaat uit 2800 riffen, waarin ongeveer 1500 verschillende vissoorten voorkomen. Er zijn meer dan 300 soorten koraal en 400 soorten sponzen. Walvissen 'gebruiken' het rif als kraamkamer. Australië heeft 33 procent van het koraalrifstelsel, een gebied drie keer zo groot als Nederland, zélf een beschermd status gegeven. Dat betekent dat toerisme met duiken en snorkelen kan, maar dat commerciële en recreatieve visvangst verboden is. Een voorbeeld van strenge bescherming van

delen van een Werelderfgoed, opgelegd door het land zelf en niet door UNESCO.

Galapagos Eilanden

De Galapagos Eilanden, gelegen in de Stille Oceaan voor de kust van Ecuador, werden al in 1978 opgenomen op de Lijst van Werelderfgoederen. Het is een verspreide groep eilanden ter hoogte van de evenaar. De van oorsprong vulkanische eilanden zijn geologisch gezien nog jong: enkele miljoenen jaren. Er leven veel unieke dieren (vogels, reptielen, vissen en schaaldieren) en planten. De komst van de mens heeft het kwetsbare ecosysteem ernstig bedreigd. Unieke diersoorten zijn al verdwenen. Fauna en flora worden nu zorgvuldig beheerd. De vele toeristen, die hierheen komen, maken met een gids excursies.

Wad Werelderfgoed? Wat vindt u?

Waar kan ik nog meer actuele informatie krijgen?

Op de website van Interwad: www.waddenzee.nl

Op deze site vindt u onder Waddenkennis het dossier Werelderfgoed met allerlei informatie over dit onderwerp.

Op de website van UNESCO: www.unesco.org/whc

Nederlandstalige informatie vindt u op www.unesco.nl (Nationale UNESCO Commissie) en www.unescocentrum.nl (UNESCO Centrum Nederland).

Op de website van de Beemster: www.beemster.net/erfgoed

Op de website van het Ministerie van OCW: www.minocw.nl/werelderfgoed

Waar kan ik terecht met mijn vragen?

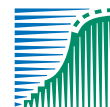
Op de website van Interwad: www.waddenzee.nl

Op deze site vind u onder Waddenkennis het dossier Werelderfgoed met allerlei informatie over dit onderwerp.

Bij het Ministerie van LNV:

Via telefoonnummer: **(050) 599 23 36**

Via email adres: werelderfgoedinfo@minlnv.nl

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 30032
9700 RM Groningen
Tel: (050) 599 23 00
E-mail: werelderfgoedinfo@minlnv.nl

Colofon:

© 2004 Dit is een uitgave van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
Aan de inhoud van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

Concept, tekst en productie: Statement Communicatie Adviesbureau, Groningen
Ontwerp: ICO Communicatie, Groningen
Drukwerk: Plantijn Casparie, Groningen

Schiermonnikoog, 2 en 3 november 2005: Trilaterale Waddenzee Conferentie